

**NÁVOD K:****SADA PRE VÝUČBU ČÍTANIA – VEĽKÉ PÍSMENÁ****KÓD:200180**

Existuje už množstvo aktivít zameraných na rozvoj detských zručností v oblasti vnímania rozdielov a podobnosti medzi objektmi alebo tvarmi na základe kritérií, ako je veľkosť, farba a orientácia. Od najskoršieho kontaktu s písaním by sa mali rozvíjať a zdokonaľovať aj špecifické vizuálne schopnosti potrebné na výučbu čítania. Tieto schopnosti umožňujú deťom naučiť sa identifikovať písmená, skupiny písmen alebo slov.

Na čítanie sa žiaci musia naučiť rozoznávať podobne vyzerajúce písmená, ktoré napriek svojej podobnosti reprezentujú odlišné fonémy. Zároveň musí poznať písmená vo všetkých svojich formách (veľké a malé písmená, tlačené, písané kurzívou), bez ohľadu na to, či sú zobrazované samostatne alebo spojené do slov. Zohľadnenie všetkých týchto atribútov nie je pre najmenších žiakov ľahké, a už vôbec nie intuitívne. Musí si všímať, že rovnaké písmeno môže smerovať doprava alebo doľava, hore alebo dole, a tiež pochopiť a pamätať si, že v závislosti od orientácie písmen sa môže meniť ich význam (napr. b/d).

Aby sme sa naučili čítať, je nutné vnímať tieto jemné rozdiely medzi písmenami alebo slovami veľmi rýchlo, ale mnoho žiakov zaostáva, pretože podobné písmená sú pre nich zavádzajúce, používajú „zrkadlové písanie“, nie sú schopní nájsť rozdiely medzi podobne hláskovanými slovami a pod.

Účelom tejto sady je zaistiť praktické rozlišovanie objektov, znakov a tvarov, ktoré sú podobné alebo identické, ale sú inak orientované alebo inak umiestnené. Sada bola navrhnutá aj ako pomôcka, ktorá pomáha začiatníkom rozoznať písmená rôzneho typu písma a skupín písmen uvedených v rôznom poradí. Sada umožní žiakom všímať si lepšie tieto rozdiely a upevniť schopnosť rozpoznávať písmená a ich rady, čo budú potrebovať na výučbu čítania.

Sada obsahuje množstvo cvičení s písmenami (zoskupených do 2 alebo 3). Vďaka nim si deti precvičia schopnosť všímať si, kde je daný prvok umiestnený do série (zľava, uprostred, vpravo) a zvyknúť si na „čítanie“ zľava doprava.

Vďaka manipulácii a starostlivému pozorovaniu prvkov a polí si deti cvičia umiestňovanie písmen na tabuľku podľa zodpovedajúceho vzoru, a odstránenie tých, ktoré sa nezhodujú.

**Edukačné ciele**

- Umožniť žiakom získať zručnosti pri rozlišovaní detailov.
- Zvýšiť ich schopnosť venovať pozornosť detailom.
- Zvýšiť ich schopnosť identifikácie a zapamätania, ktoré sú potrebné na analýzu a spracovanie zložitých písomných informácií.
- Navykať žiakov na „čítanie“ zľava doprava.

### **Osvojené kompetencie**

- Schopnosť analyzovať karty aktivít zľava doprava alebo rad znakov.
- Identifikácia rovnakého prvku alebo radu prvkov znázornených odlišne: vľavo, vpravo, nad, pod atď.
- Zvýraznenie podobných položiek, ktoré sú nasmerované rôznymi smermi: doprava, doľava, hore alebo dole.

### **Odporúčané aktivity**

- Učiteľ vyberie skupinu 6 detí a položí na stôl 6 tabuliek. Nabáda žiakov, aby popísali, čo vidia na tabuľkách, a vedie ich k tomu, aby pochopili usporiadanie zobrazených písmen (počet riadkov a štvorcov, farebné značky atď.).
- Potom učiteľ vezme tabuľku a 20 prvkov (pre každý riadok: 3, ktoré sú totožné so vzorom a 2, ktoré sa líšia v jednom detaile) a dáva nasledujúce pokyny:

"Vyplňte každý riadok v tabuľke tromi prvkami, ktoré sa zhodujú so vzorom a umiestnite ich do prázdnych polí. Buďte opatrní! Niektoré prvky vyzerajú veľmi podobne ako vzor, ale nie sú totožné."

- Aby sa ubezpečil, že deti rozumejú, učiteľ priradí prvý prvok – vezme ten, ktorý zodpovedá vzoru, a spýta sa detí, kam ho má umiestniť.

Je dôležité upozorniť na malý trojuholník v rohu karty, ktorý uľahčí deťom určenie správnej orientácie prvku. „Ak chcete skontrolovať, či sa jedná o správny prvok, musíte ho správne umiestniť na tabuľku. Malý trojuholník musí byť vľavo hore.“

### **Praktické úlohy**

- Každý žiak dostane tabuľku, zodpovedajúce prvky a vyplní ju. Úlohou je zachytiť dve položky, ktoré do riadku nepatrí.
- Keď sú všetky tabuľky vyplnené a skontrolované učiteľom, žiaci si ich vymenia, kým sa všetci neznámia s celou sériou.

### **Ďalšie návrhy aktivít**

- Učiteľ umiestni všetky položky z krabičky na stred stola, žiaci ich roztriedia a než ju budú môcť vyplniť, hľadajú tie prvky, ktoré sa zhodujú s ich tabuľkou.
- Učiteľ vezme 4 prvky (3 rovnaké a 1 nezhodný) a umiestni ich do radu na stole. Prvý žiak, ktorý si všimne nezhodný prvok si ho zoberie. Víťazom je ten, kto má na konci hry najviac prvkov.
- Každý žiak dostane tabuľku. Učiteľ vytvorí sadu prvkov, v ktorých sú umiestnené: jeden prvok zodpovedajúci každému radu na každej tabuľke a jeden nezhodný ani so žiadnym radom, ani tabuľkou. Potom vyžrebuje zo súboru prvok a povie, aké písmená sa na ňom objavila bez toho, aby ho žiakom ukázal. Každý, kto nájde na svojej tabuľke zodpovedajúce písmená, dostane žetón a umiestni ho do správneho radu.